

TOIMINNAN JA TALOUDEN SUUNNITELMA

2020 - 2023

KANSALLISARKISTO

SISÄLTÖ

		sivu
1	JOHDANTO	2
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS	2
3	KANSALLISARKISTON STRATEGIAN TOIMEENPANO	4
4	TOIMINNAN LINJAUKSET	5
	<i>Toiminnan painopiste</i>	5
	<i>Aineiston vastaanotto</i>	6
	<i>Aineiston hallinta</i>	7
	<i>Aineiston käyttöön saattaminen</i>	8
	<i>Sisäiset palvelut</i>	10
	<i>Strateginen suunnittelu, kehittäminen ja johtaminen</i>	10
	<i>Henkilöstö</i>	11
	<i>Viestintä</i>	12
	<i>Työskentelyn tekninen tuki</i>	12
	<i>Toimitilat</i>	12
	<i>Turvallisuus</i>	13
	<i>Talouspalvelut</i>	14
	<i>Voimavarat</i>	15
5	TALOUSSUUNNITELMA	18
6	TUNNUSLUKUTAULUKKO	20
	LIITTEET	21-24

1 JOHDANTO

Kansallisarkiston toiminnan ja talouden suunnitelma on laadittu valtion talousarviolain ja -asetuksen mukaisesti sekä valtioneuvoston, valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön antamiin määräyksiin ja ohjeisiin perustuen. Valmistelussa on huomioitu hallitusohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma sekä valtioneuvoston keväällä 2018 päättämä julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019–2022. Kansallisarkiston suunnitelman tarkoituksena on tukea toiminnan ja talouden tuloksellisuutta, antaa perusteita menokehysten ja vuotuisen talousarvion laadinnalle ja tulostavoitteiden asettamiselle sekä tukea viraston johtamista.

Toiminnan ja talouden suunnitelman keskeisinä lähtökohtina ovat Kansallisarkiston strategia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kansallisarkiston välisiin tulossopimuksiin sisältyvät linjaukset. Suunnitelma sisältää toimintaympäristön muutosten kuvauksen, strategisen suunnitelman, keskeiset toiminnan linjaukset suunnittelukaudelle sekä taloussuunnitelman ja tunnusluvut.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

Komission keväällä 2018 julkaisema tiedonanto yhteisestä eurooppalaisesta data-alueesta pyrkii voimistamaan EU:n kilpailukykyä ja innovatiivisuutta avaamalla julkista ja yksityistä dataa avoimeen käyttöön sekä vahvistamaan tiedonhallinnan yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Julkiset ja kaupalliset palvelut tulee olla helposti saatavilla verkosta käyttäjälähtöisesti yhden luukun periaatteella. Kansalaisilta ja yrityksiltä samaa tietoa kysytään vain kerran. Hallinnon toiminnassaan tuottamien sähköisten tietojen tulisi olla keskitetysti ja yhtenäisten periaatteiden mukaisesti käytettävissä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, tieteelliseen tutkimukseen ja kansalaisten tietotarpeisiin. Valtioneuvoston 21.6.2017 antama periaatepäätös linjasi, että julkisen hallinnon tuottama digitaalinen asiakirjallinen aineisto arkistoidaan vain digitaalisessa muodossa ja että valtionhallinnon analogiset aineistot digitoidaan vuoteen 2030 mennessä ja julkishallinnon aineistot arkistoidaan pääsääntöisesti sähköisessä muodossa.

Julkisen hallinnon ja tutkimuksen digitalisoituminen muuttaa Kansallisarkiston tehtävien toteuttamistapaa. Kansallisarkiston keskeisenä tehtävänä on toimia yhtenä merkittävänä palveluntuottajana ja asiantuntijana julkisen hallinnon digitaalisen tiedon hallinnassa. Digitaaliset

säilytys-, arkistointi- ja käyttöpalvelut mahdollistavat toteutuessaan uudenlaisen palvelutason viranomaisille. Ne edellyttävät myös olemassa olevien käytänteiden päivittämistä esimerkiksi siirtoajoissa, tiedon omistajuudessa ja vastuissa sekä tietopalveluissa. Myös tutkimus digitalisoituu. Digitaaliset aineistot mahdollistavat uudenlaiset tutkimusmenetelmät, jotka esimerkiksi käsikirjoitettujen aineistojen koneluvun mahdollistuessa mullistavat tutkimusta.

Valtioneuvosto valmistelee tietopoliittista selontekoa eduskunnalle tarkoituksena uuden politiikkasektorin, tietopolitiikan, perustaminen. Kansallisarkisto näkee, että sillä on digitalisoituvassa maailmassa mahdollisuus kehittää vaikuttavuuttaan tietovarantona merkittävästi. Kansallisarkistoon on tallennettuna ja yhä kattavammin tallentumassa Suomen valtiollinen ja yhteiskunnallinen historia: tieto viranomaisten ja keskeisten yhteiskunnallisten toimijoiden toimista läpi aikakausien. Tämän tiedon saattaminen sähköisessä muodossa tutkimuksen käyttöön ja jokaisen ulottuville vaikuttaa yhteiskunnan toiminnan perusteisiin: luottamukseen, vakauteen, osallisuuteen, mahdollisuuksien tasa-arvoon, jatkuvaan oppimiseen sekä hyvinvointia tukevien palveluiden kehittämiseen (ks. liite 1 *Tietovarannot osana tietopolitiikkaa*). Teknologian ja digitaalisten palvelujen kehityksestä seuraa viranomaisten palveluille myös palveluhaaste. Kansalaisten odotukset palveluiden suhteen ovat suuret.

Tekoälyä voidaan Kansallisarkiston toiminnassa hyödyntää monin tavoin. Tekoälyn avulla voidaan esimerkiksi luoda aineistoille automaattisia metatietoja, lukea käsikirjoitettuja tekstejä ja tuottaa asiakaspalvelua.

Yllä kuvattujen näkymien toteutuminen edellyttää Kansallisarkiston toiminnan ja resurssien määrätietoista kehittämistä.

Tiedonhallintalain mahdollinen voimaantulo voi vaikuttaa merkittävästi Kansallisarkiston rooliin kansallisen kulttuuriperinnön säilymisen ja saatavuuden turvaajana. Erityisesti laki voi rajoittaa Kansallisarkiston tehtäviä julkishallinnon informaatio-ohjauksessa sekä arkistoitavien aineistojen määrittämisessä. Tämä kehitys olisi Kansallisarkiston käsityksen mukaan erittäin epäsuotuisaa koko arkistotoimen ja viranomaisten tiedonhallinnan kannalta. Se siirtäisi arkistoinnin ohjausta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alalta valtiovarainministeriön alaisuuteen. Laista voi myös seurata Kansallisarkistolle uusia tehtäviä, kuten kansallisen metatietopalvelun ylläpitäminen. Lakiluonnoksen siirtymäsäännökseen kirjattu kaikkien viranomaisten tietoa-aineistojen arkistointia

ja tuhoamista koskevien päätösten uudistaminen olisi erittäin laaja ja vaativa tehtävä, joka tarkoittaisi koko virastokohtaisen arkistointisääntelyn uudistamista kerralla. Näillä tehtävillä olisi toteutuessaan vaikutus Kansallisarkiston voimavaratarpeeseen.

3 KANSALLISARKISTON STRATEGIAN TOIMEENPANO

Kansallisarkiston strategia koostuu visiosta ja tahtotilasta, arvoista sekä strategisista painopisteistä ja tavoitteista. Strategia yltää vuoteen 2020. Strategia on saatavilla osoitteessa

www.arkisto.fi/fi/kansallisarkisto/strategia-2

Kansallisarkiston strategian toimeenpano tulevalla nelivuotiskaudella keskittyy Kansallisarkiston digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Keskeisin tavoite on valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisen massadigitointihankkeen menestyksekkäs toteuttaminen. Hanke on Kansallisarkiston koko ja resurssit huomioon ottaen suuri. Vuonna 2019 massadigitoinnin pilotointiin myönnetty lisärahoitus toimintamenoihin on arviolta noin 13 prosenttia Kansallisarkiston vuoden 2019 talousarvioesityksen nettomenoista, joista se kasvaisi vielä yli kaksinkertaiseksi myöhempinä vuosina. Massadigitointiin nivoutuu suuri määrä muita kehityshankkeita, jotka ovat edellytys massadigitoinnin ja sillä tavoiteltujen hyötyjen toteutumiselle. Näitä hankkeita ovat muun muassa sähköisen säilyttämisen ja arkistoinnin palvelu SAPA, metatietohanke AHAA ja käsialantunnistushanke Read. Myös Kansallisarkiston aineistonhallintajärjestelmätyö sekä niin sanottu takautuva digitointi, jolla tarkoitetaan Kansallisarkistossa jo olevien aineistojen digitointia, ovat keskeisiä toiminnan ja palveluiden digitalisoimiseen liittyviä, suunnittelukaudella jatkettavia toimia. Kuntien ja mahdollisesti perustettavan maakuntahallinnon arkistointi sekä olemassa olevien paperiaineistojen digitointi ja saataville saattaminen tulevat niin ikään ratkaistavaksi käsillä olevalla kaudella. Kansallisarkiston tunnettuutta kehitetään suhteessa sen palvelukykyyn.

Syksyllä 2018 Kansallisarkistossa työskentelee 51 henkilöä, jotka ovat täyttäneet 60 vuotta. Se on lähes kolmannes vakituudesta henkilöstöstä. Eläköityminen on riski osaamisen jatkuvuudelle, mutta mahdollistaa toisaalta osaamisen nopeaa uudistamista. Tulevat rekrytoinnit painottuvat poistumaa enemmän asiantuntijatasolle. Samaan aikaan kilpailukyky sopimuksen toimeenpano niukentaa käytettävissä olevia varoja. Kansallisarkiston vakituisten henkilöstön määrään kohdistuu siis vähennyspainetta (ks. liite 2 *Henkilöstömäärän kehityksen taulukot*). Samalla riippuvuus hankerahoituksesta kasvaa. Mikäli henkilöstö vähenee entisestään, tulee ratkaistavaksi, miltä osin

henkilöstöriippuvaisia palveluja supistetaan. Digitalisaatiosta seuraaviin uusiin osaamistarpeisiin vastaaminen edellyttää merkittävää ja jatkuvaa panostusta henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Kansallisarkisto on vuodesta 2017 toiminut yhtenä virastona, jonka toimipaikoissa hoidetaan valtakunnallisia tehtäviä. Yhteisen toimintakulttuurin ja identiteetin luominen edellyttää organisaation toimintatapojen ja etätyöskentelyedellytysten kehittämistä. Johtamisessa korostetaan yhteistyötä, verkottunutta toimintatapaa ja avoimuutta.

Kansallisarkiston fyysisen ja digitaalisen turvallisuuden sekä turvallisuuskulttuurin kehittäminen nousevat suunnittelukaudella strategian toimeenpanon keskiöön.

Nelivuotiskauden tavoitteena on Kansallisarkiston toimintaresurssien pysyvä nostaminen toiminnan laajuuden ja sisällön edellyttämälle tasolle sekä hankerahoitusriippuvuuden vähentäminen pitkällä aikavälillä.

4 TOIMINNAN LINJAUKSET

Toiminnan painopiste

Valtioneuvoston 21.6.2017 antaman periaatepäätöksen toteuttaminen on Kansallisarkiston keskeisin tehtävä suunnittelukaudella. Sen tavoitteena on nopeuttaa merkittävästi valtionhallinnon ja maakuntien siirtymistä täysin sähköiseen arkistointiin sekä massadigitoida valtionhallinnon viranomaisilla olevat analogiset arkistoaineistot. Suurin osa analogisesta aineistosta hävitetään digitoinnin jälkeen. Massadigitoinnin suunnittelu aloitettiin syksyllä 2017. Sen etenemistä ohjaa opetus- ja kulttuuriministeriön vetämä ohjausryhmä.

Kansallisarkisto käynnistää massadigitoinnin tuotantovaiheen vuonna 2020, mikäli vuonna 2019 toteutettavan pilotoinnin tulokset puoltavat tuotannon käynnistämistä. Tuotantovaiheen ensimmäisinä vuosina 2020–2022 massadigitointi sijoittuu Kansallisarkiston keskusarkistoon. Vuonna 2023 massadigitointi siirtyy tiloihin, joissa täysimittainen tuotanto on mahdollista. Sijoituspaikkapäätös tehdään tämänhetkisen tiedon mukaan sen jälkeen, kun tuotantoon siirtymistä koskeva päätös on tehty ja kun tuotantovaiheen käynnistämiseen tarvittava rahoitus on varmistunut. Valtionhallinnon aineistojen massadigitointi toteutetaan tiekartan mukaisessa

järjestyksessä. Massadigitoitavaa aineistoa on 160 hyllykilometriä. Massadigitointiin sopimatonta erikoisaineistoa on noin 16 hyllykilometriä ja se siirretään Kansallisarkistoon analogisessa muodossa sitä tarkoitusta varten laaditun tiekartan mukaisessa järjestyksessä ja aikataulussa.

Massadigitointia ja sähköisen arkistoinnin ensisijaisuutta linjaava valtioneuvoston periaatepäätös koskee myös uusiin maakuntiin siirtyvää, operatiivisessa toiminnassa tarvittavaa aineistoa. Siirtyvän aineiston määrää selvitetään kesään 2019 asti jatkuvassa projektissa, jonka tuloksena voidaan tehdä ehdotus massadigitoitavan aineiston määrästä ja digitoinnin toteuttamisesta. Asiaan vaikuttavat maakuntauudistuksen toteutuminen, tiedonhallintalain eteneminen ja sen vaikutus Kansallisarkiston tehtäviin sekä rahoitus. Kunnat huolehtivat itse aineistojensa mahdollisesta digitoinnista. Aineistojen hävittämiseen tähtäävä digitointi toteutetaan Kansallisarkiston vaatimusten mukaisesti.

Kansallisarkisto ottaa toiminnassaan huomioon EU:n tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain edellyttämät linjaukset. Kansallisarkisto on palkannut lakimiehen, jonka tehtävänä on muun muassa tietosuojan edistäminen.

Aineiston vastaanotto

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa sähköisen arkiston (SAPA) suunnittelusta ja toteuttamisesta osana yhteistä tietojärjestelmäpalvelua, johon Kansallisarkiston lisäksi kytkeytyvät muut arkistot, kirjastot ja museot, tutkimusaineistojen tuottajat sekä korkeiden tietoturva- ja aineistojen tuottajat. Tästä linjauksesta seuraa, että sähköisen asiakirja-aineiston vastaanotto ja säilyttäminen sekä aineiston käyttö Kansallisarkiston palvelukanavien kautta toteutuu CSC:n ilmoittamien aikataulujen mukaan tietyin osin aikaisintaan vuonna 2021, mutta kokonaisuudessaan vasta vuonna 2023. Arkistolain muutoksen mahdollistama analogisten aineistojen hävittäminen digitoinnin jälkeen voidaan käynnistää sitten, kun sähköinen aineisto on arkistoitavissa ja käytettävissä. SAPAn valmistuttua vuonna 2023 Kansallisarkisto voi luopua digitaaliarkiston säilytystoiminnallisuuksista.

Kansallisarkistoon analogisessa muodossa vastaanotettava viranomaisaineisto muodostuu massadigitoitavasta, mutta myös analogisessa muodossa säilytettävästä aineistosta, massadigitointiin sopimattomasta erikoisaineistosta sekä tiekarttaselvityksen ulkopuolelle

jääneestä aineistosta. Massadigitoinnin ulkopuolelle jäävän aineiston vastaanotto käynnistyy suunnittelukauden alussa massadigitoinnin tuotannon käynnistyttyä. Yksinomaan analogisessa muodossa säilytettävän vähemmän käytetyn aineiston säilyttäminen keskittyy keskusarkistoon Mikkelissä. Aineisto, johon kohdistuu aktiivisia käyttötarpeita, sijoitetaan toimipaikkoihin sijoituspolitiikan kriteerien mukaisesti.

Kansallisarkiston säilytystilojen käyttö perustuu suunnitelmalliseen ja tehokkaaseen aineistojen sijoittamiseen, jossa erilaiset asiakastarpeet sekä toiminnalliset, logistiset ja tietoturvaan liittyvät näkökohdat on sovitettu yhteen suhteessa käytettävissä oleviin säilytystilaratkaisuihin. Aineiston sijoittamista ohjaa sijoituspolitiikka, joka määrittää sijoitussuunnittelussa noudatettavat periaatteet ja kriteerit. Aineistohallintajärjestelmän käyttöönotto koko Kansallisarkistossa jatkuu voimavarojen puitteissa.

Kansallisarkisto käynnistää digitaalisten yksityisten arkistoaineistojen vastaanoton pilotoinnin viimeistään vuonna 2020. Digitaalisen yksityisen arkistoaineiston vastaanotto ja uudelleenkäyttö pyritään laajentamaan suunnittelukaudella arkistosektorin yhteiseksi palveluksi, jolloin voidaan huomioida yksityisiä arkistoaineistoja tuottavan toiminnan moninainen luonne viranomaistyyppisestä järjestötoiminnasta yksityisen kansalaisen toimintaan sosiaalisen median verkostoissa. Tämä edellyttää rahoituksen järjestymistä. Toteutus perustuu Kansallisarkiston käyttämiin tietojärjestelmiin ja palveluihin. Yksityisarkistoasiain neuvottelukunnan rooli palvelun merkityksen ja rahoitustarpeen korostamisessa on keskeinen.

Aineiston hallinta

Takautuvaa digitointitoimintaa kehitetään uusilla toimintatavoilla asiakaslähtöisemmäksi ja nopeammin sisäisiin ja ulkoisiin tarpeisiin reagoivaksi. Toimintaa toteutetaan kasvavassa määrin ulkopuolisin resurssein kumppanuusyhteistyöllä ja aiemmin vastaanotetun aineiston maksullisilla digitointiprojekteilla. Myös Kansallisarkiston asiakkaiden osallistamista takautuvaan digitointitoimintaan mahdollistetaan. Tietopyyntöjen käsittelyssä kehitetään ja hyödynnetään takautuvan digitoinnin prosesseja siten, että tiettyihin aineistotyyppisiin kohdistuvien tietopyyntöjen digitaaliset suoritteet ovat jatkossa laajemman käyttäjäkunnan käytettävissä digitaalisesti. Kansallisarkiston aineistosta on digitoitu vajaa kolme prosenttia.

Massadigitoinnissa käyttöön otettavat uudet ja muuttuvat tiedostomuodot (myös metatiedon viemisen mahdollistavat), laaduntarkastusprosessit ja käyttöympäristömuutokset uudistavat myös takautuvan digitoinnin teknistä prosessia. Digitoidun aineiston käsin- ja konekirjoitetun sisällön automaattisen tunnistamisen työkalut integroidaan takautuvan digitoinnin prosessiin ja otetaan käyttöön soveltuvin osin aiemmin digitoidun aineiston osalta. Massadigitoinnin ulkopuolelle jäävä analoginen aineisto jää digitoitavaksi osana Kansallisarkiston takautuvaa digitointia.

Erikoisaineistojen takautuva digitointi pyritään keskittämään Jyväskylään maanmittauslaitokselta mahdollisesti Kansallisarkistolle siirtyviin tiloihin, jotka sijaitsevat Kansallisarkiston Jyväskylän toimipaikan välittömässä läheisyydessä.

Konservointitoiminta keskittyy kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpien aineistojen konservointiin ja säilyvyyden varmistamiseen. Itsetuhoutuvien eli oman materiaalsen karaktäärinsä perusteella suhteellisen nopeasti lukukelvottomiksi vaurioituvien aineistojen (esim. AV-aineistot, tietyt piirustuskopiomateriaalit ja osa rautagallusmustepitoisista asiakirjoista) tunnistamista ja digitointia edistetään. Konservointiresurssit keskitetään toiminnallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Takautuvassa metatietotyössä painopiste on Vakka ja Aarre –järjestelmistä ja Digitaaliarkistosta AHAA-järjestelmään konvertoidun metatiedon laadun varmistamisen edellyttämässä jälkimigraatiotyössä, sekä digitoinnin esivalmistelussa. Molemmat tehtävät edellyttävät riittävän henkilöresurssin varmistamista. Siitä huolimatta, että massadigitoinnin ulkopuolelle jäävän analogisen aineiston siirtokuntoon saattamisen tulee olla siirtävän viranomaisen vastuulla, on tämä Kansallisarkistolle siirtyvä aineisto merkittävä lisäys takautuvan digitoinnin edellyttämään esivalmistelutyöhön. Työ keskittyy Mikkelin tai Jyväskylän toimipaikkoihin.

Tiedonhallintalaki vähentää Kansallisarkiston normi- ja informaatio-ohjauksen tehtäviä, mikäli laki toteutuu lakiesityksen mukaisesti.

Aineiston käyttöön saattaminen

Vuonna 2019 Kansallisarkistossa käyttöön otettavat metatietojärjestelmä AHAA ja uudistettu tietopalvelujärjestelmä ASTIA integroidaan SAPA-palveluun. AHAAa kehitetään vuonna 2019 massadigitoinnin ja syntysähköisen aineiston tarpeisiin sekä tiedonhallintalakiluonnoksen mukaiseksi kansalliseksi metatietopalveluksi, jonne kaikki arkistoina toimivat tiedonhallintayksiköt

siirtäisivät arkistoitujen aineistojensa metatiedot 2020-luvun alkupuolelta lähtien.

Kansallisarkiston toimivalta arkistolain kumoamisen jälkeen määrittää arkistoitavien aineistojen metatietoja ja teknisiä vaatimuksia metatietojen toimittamiseksi AHAA-järjestelmään on toistaiseksi epäselvä. Toimivaltakysymykseen kytkeytyy myös Kansallisarkiston rooli arkistokuvailun kansallisena kehittäjänä.

Aineiston uudelleenkäyttöedellytysten kehittämisessä keskitytään käsinkirjoitetun ja konekirjoitetun tekstin koneelliseen tunnistamiseen osana hallinnon aineistojen massadigitointia ja Kansallisarkistoon jo siirrettyjen aineistojen takautuvaa digitointia niiden tietosisältöön kohdistuvien hakujen mahdollistamiseksi. Käsinkirjoitetun tekstin tunnistamiseen käytettävän teknologian avulla Kansallisarkisto tarjoaa vuosittain yli miljoona sivua automaattisesti tunnistettua aineistoa tutkijoiden ja kansalaisten käyttöön. Tämä luo täysin uusia tutkimusmahdollisuuksia käsinkirjoitettuun arkistoaineistoon.

Kansallisarkisto on yksi vuonna 2018 toimintansa käynnistävän eurooppalaisen READ-COOP – osuuskunnan (European Cooperative Society) perustajajäsenistä. Tämä mahdollistaa täysipainoisen osallistumisen käsinkirjoitetun tekstin tunnistamisteknologian ja siihen kytkeytyvien palveluiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen ensimmäisten toimijoiden joukossa maailmassa.

Sisältötunnistettua tekstiä analysoidaan modernein menetelmin myös metatietojen tuottamisen automatisoimiseksi. Vuoden 2020 aikana valmistuu kansainvälinen arkistokuvailun käsitelmä Records in Contexts (RiC), jonka jälkeen Kansallisarkiston on tarkoitus aloittaa kansallisen arkistokuvailujärjestelmän jatkokehittäminen yhdessä arkistosektorin ja tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Uusi arkistokuvailujärjestelmä tukee erityyppisten arkistoaineistojen elinkaaren eri vaiheissa tapahtuvan kuvailun integrointia sekä edistää muistiorganisaatioiden kuvailun yhdenmukaisuutta ja yhteisten palveluiden käyttöönottoa.

Suunnittelukaudella haetaan kumppanuuksia digitaalisten aineistojen uudelleenkäyttöä edistävien verkkosisältöjen tuottamiseen ja vahvistetaan arkistopedagogista toimintaa tuottamalla tietotuotteita, jotka nivoutuvat peruskoulujen ja lukioiden opetussuunnitelmiin. Tavoitteena on lisätä yhteistyötä Venäjän ja Pohjoismaiden arkistojen kanssa edistämällä keskeisten aineistokokonaisuuksien verkkokäyttöä. Näyttely- ja julkaisuproduktioita toteutetaan ulkopuolisten resurssien tuella.

Massadigitoinnin ulkopuolelle jäävän analogisen viranomaisaineiston vastaanotto merkitsee myös tietopalvelutehtävien kasvua. Kun analogisessa muodossa vastaanotettavasta aineistosta valtaosa tulee sijoittumaan keskusarkistoon, arvioidaan kasvun olevan Mikkeliissä muita toimipaikkoja suurempaa.

Tietopyyntöpalvelun digitalisointia jatketaan tavoitteena, että valtaosa tietopyynnöistä tehdään sähköisen asioinnin lomakkeilla, pyyntöjen sisäinen käsittely ja jakelu on pääosin automatisoitu, käytössä on verkkomaksaminen ja suuri osa tietopyyntösuoritteista toimitetaan asiakkaille sähköisesti tietoturvallisella tavalla. Asiakasnäkökulmasta tavoitteena on, että kaikki tietopyynnot käsitellään lainsäädännön edellyttämässä ehdottomissa määrärajoissa.

Asiakaspalvelussa ohjataan asiakkaita digitaalisten asiakirjojen ja sähköisten palveluiden itsepalvelukäyttöön. Suunnittelukauden alussa käyttörajoitetut tietoaineistot ovat käytettävissä tietoverkoissa katseluyhteyden tai teknisen rajapinnan kautta tieteellistä tutkimusta varten. Tutkijasalipalvelu sopeutetaan fyysisten asiakaskäyntien vähenemiseen sekä sisäisin toimenpitein että etsimällä aktiivisesti palveluyhteistyön kumppanuuksia.

Sisäiset palvelut

Strateginen suunnittelu, kehittäminen ja johtaminen

Kansallisarkiston strategia on laadittu vuosille 2016–2020. Strategian uudistaminen sijoittuu siten suunnittelukaudelle. Vuodelle 2020 suunnitellun Kansallisarkiston kansainvälisellä arvioinnin toteutuminen on tärkeää strategian uudistamisen kannalta. Riippuen tiedonhallintalain etenemisestä ja sisällöstä strategia voi tulla uudistettavaksi jo vuonna 2019.

Kansallisarkisto toteuttaa omalla toimialueellaan opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimus- ja korkeakoulupoliittisia linjauksia. Kansallisarkiston tulosohejausta kehitetään opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa sovittujen suuntaviivojen mukaisesti. Vuonna 2018 uudistetussa tulossopimuksessa (tulossopimuskausi vuosille 2017–2020) toiminnan tavoitteita, niitä edellyttäviä toimenpiteitä ja tavoitteiden toteutumista kuvaavia indikaattoreita on otettu käyttöön aikaisempaa enemmän. Tulosten seurantarjestelmää kehitetään.

Kansallisarkisto on uudistanut työjärjestyksensä syyskuussa 2018. Uusi johtamisjärjestelmä korostaa selkeitä vastuita ja yhteistyötä palvelualueiden välillä. Kansallisarkistossa on kolme palvelualueita: tietopalvelut (TIPA), tutkimus- ja asiantuntijapalvelut (TUAS) sekä hallintopalvelut (HAPA). Kansallisarkisto muodostaa yhden tulosalueen, jolla on yhteiset tavoitteet ja hierarkiarajat ylittävä prosessilähtöinen toimintatapa.

Johtamisessa painotetaan yhdessä tekemistä ja avoimuutta. Myös hyvää työilmapiiriä, sisäistä ja ulkoista viestintää, asiakaslähtöisyyttä sekä toimintaa verkostoissa edistetään. Toiminnan ympäristövaikutukset otetaan huomioon päätöksenteossa.

Kansainvälisessä toiminnassa Kansallisarkiston painopiste on erityisesti Pohjoismaissa sekä niissä muissa maissa, joiden arkistolaitosten tehtävät ja toiminta ovat lähellä Kansallisarkistoa. Pohjoismaisessa yhteistyön työkaluja ovat vertaisarvioinnit, asiantuntijaseminaarit ja joka kolmas vuosi pidettävät arkistopäivät (5/2018 Islanti). Yhteistyössä pyritään jatkuvaan tietojen vaihtoon ja osaamisen jakamiseen. Kansallisarkisto osallistuu Kansainvälisen arkistoneuvoston ICA:n toimintaan ja Unescon suosituksen mukaisesti uhanalaisten ulkomaisten tietoaaineistojen turvasäilyttämiseen.

Henkilöstö

Suunnittelukauden keskeisenä tavoitteena on Kansallisarkiston henkilöstön ja sen osaamisen uudistaminen sekä oppimisen vahvistaminen. Kansallisarkistossa on syksyllä 2018 51 henkilöä, jotka ovat täyttäneet 60 vuotta. Tämä on liki 30 prosenttia vakituisesta henkilöstöstä. Henkilöstörakenne muuttuu entistä asiantuntijavaltaisemmaksi, kun suorittavaa työtä automatisoidaan tai ulkoistetaan. Digitaalisten toimintojen osaamisella on keskeinen paino rekrytoinnissa. Analogisten palveluiden turvaamiseen pyritään toimenkuvien monimuotoisuudella. Rekrytointiprosessit sekä osaamisen siirto vaativat erityishuomiota.

Henkilöstökokemusta kehitetään tavoitteena yhdenvertainen, hyvinvoiva ja uudistuva työyhteisö. Jatkuva oppiminen otetaan Kansallisarkiston keskeiseksi tavoitteeksi jolla on myös työhyvinvointia edistävä vaikutus. Tavoite edellyttää oppimisen tuen organisointia ja resursointia sekä myös teknistä tukea (Palkeiden osaamisenhallintapalvelu ja 360 -johtamisen palauteyökalu). Merkittävä osa oppimisesta voidaan toteuttaa talon sisäisenä asiantuntemuksen jakamisena, mutta

verkostoilla, valtion (Haus, eOppiva) ja yksityisen sektorin maksullisilla koulutuspalveluilla sekä omaehtoisen oppimisen tuella on myös keskeinen rooli työssä.

Viestintä

Viestinnässä suunnittelukauden päätavoitteet ovat Kansallisarkiston yleisen tunnettuuden lisääminen, sidosryhmä- ja asiakasviestinnän tukeminen sekä sisäisen viestinnän ja henkilöstön viestintävalmiuksien kehittäminen. Sisäinen viestintä rakentaa yhtenäistä, avointa toimintakulttuuria. Ulkoisen viestinnän tavoitteena on, että Kansallisarkiston kansalaisille tuttu ja helposti lähestyttävä viranomainen ja luotettava kumppani asiakkaille ja sidosryhmille. Sidosryhmien ja asiakkaiden mielikuvaa Kansallisarkistosta selvitetään. Osallistutaan suunniteltuun Pohjoismaisten kansallisarkistojen viestinnän vertailututkimukseen. Henkilöstölle tarjotaan suunnittelukaudella viestintäkoulutusta.

Työskentelyn tekninen tuki

Kansallisarkiston sisäisiä teknisiä palveluita tuottavat niin tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden asiantuntijat kuin Valtori. Nykyiset palvelut ovat monilta osin räätälöityjä ja niiden toiminnassa esimerkiksi etäkäytössä on kehitettävää. Selvitetään mahdollisuutta liittyä Valtorin palvelutuotantoon nykyistä laajemmin (mm. Valtti-päätelaitepalvelu, Vyvi-palvelut sekä intranet-ratkaisut).

Kansallisarkiston toiminta tapahtuu maantieteellisesti hajautetusti. Asiantuntijoiden etätyö on myös organisaatiossa yleistä. Toimintatapa edellyttää Kansallisarkistolta toimia etäyhteyksien sekä sähköisten työskentely-ympäristöjen kehittämisessä.

Toimitilat

Keskusarkistohankkeen keväällä 2016 käynnistynyt rakennustyö valmistui vuoden 2017 lopussa ja rakennus otettiin käyttöön 1.2.2018. Rakennuksen laajuus on noin 4 900 m² ja säilytyskapasiteetti on noin 71 000 hyllymetriä. Säilytystehokkuutta saavutetaan korkeavarastoratkaisulla. Rakennuksen kustannusarvio oli 13,2 miljoonaa euroa, mikä alittui hieman. Hanke ei lisännyt merkittävästi Kansallisarkiston kokonaisvuokramenoja, koska samaan aikaan luovuttiin Kansallisarkiston Sörnäisten toimitiloista.

Suunnittelujaksolle sijoittuu Kansallisarkiston Rauhankadun toimipaikan ns. uuden osan (rv 1972) julkisivuremontti, jonka Senaatti-kiinteistöt toteuttaa ilman vuokravaikutusta. Remontti on alkanut ja sen arvioidaan valmistuvan elokuussa 2019. Senaatti-kiinteistöt suunnittelee myös vanhan, vuonna 1890 valmistuneen osan julkisivuremonttia, joka olisi todennäköisesti vuokravaikutteinen. Työ on vaativa kohteen luonteen ja asbestipitoisen maalin vuoksi.

Kansallisarkiston Helsingin toimitilat, etenkin Rauhankadulla ovat monelta osin vanhentuneet. Ne eivät täytä kaikkia palo-, vesi- ja henkilöturvallisuudelle tällaisissa erityistiloissa asetettavia vaatimuksia. Aineistoturvallisuuden varmistaminen on Kansallisarkiston lakisääteinen tehtävä. Lisäksi tilat ovat toiminnallisesti vanhentuneet. Ne eivät ole tilankäytöllisesti tehokkaita tai nykyisiä työskentelytapoja tukevia. Suunnittelukaudella ajankohtaiseksi tulee monia vähittäisiä parannustoimia. Vaihtoehtona on Rauhankadun perusparannussuunnittelun aloittaminen. Kiireellinen toimi olisi Rauhankadun saavutettavuuden parantaminen rakentamalla asiakastiloihin hissiyhteys. Toimi olisi vuokrakustannusvaikutteinen. Tilojen puhtauteen ja siisteyteen kiinnitetään erityishuomiota terveys- ja paloturvallisuussyistä.

Turvallisuus

Kansallisarkiston toimitila-, aineisto- ja henkilöturvallisuuden kehittäminen on keskeinen tavoite suunnittelukaudella. Turvallisuutta kehitetään toteuttamalla Kansallisarkiston kaikkien toimipaikkojen työ- ja säilytystilojen teknisiä ja rakenteellisia parannuksia sekä uusimalla ja lisäämällä teknisen valvonnan järjestelmiä ja laitteistoa. Olennainen osa Kansallisarkiston turvallisuuden kehittämistä on henkilöstön ja asiakkaiden yleisen turvallisuustietoisuuden lisääminen ja turvallisuuskulttuurin vahvistaminen. Toimitila- ja muun turvallisuuden kehittäminen sekä niihin liittyvät tekniset ratkaisut toteutetaan vaiheittain riskianalyysin perusteella. Pääpaino suunnittelukaudella on Kansallisarkiston Helsingin toimipisteissä Rauhankadulla ja Siltavuorella sekä keskusarkistossa Mikkelissä. Vuonna 2018 Rauhankadulla toteutettiin Senaatin-kiinteistöjen työnä koko palohälytysjärjestelmän uusiminen.

Massadigitointihankkeen toimitila- ja aineistoturvallisuus suunnitellaan osana hanketta ja ne toteutetaan tarvittaessa priorisoidusti. Aineistologistiikan ja tilanhallinnan kehittämisessä varmistetaan erityissuojattavien aineistojen tilaus-, käsittely- ja säilytysketjun turvallisuus. Erityissuojattaviin aineistoihin liittyvät tarpeet otetaan alusta saakka huomioon aineistojen vastaanotossa ja sijoittamisessa sekä muussa käsittelyssä.

Turvallisuuden kehittäminen koskee myös ICT-turvallisuutta. Kansallisarkiston järjestelmät tulee sen hallinnassa olevien tai sille siirtyvien aineistojen turvallisuusvaatimuksista johtuen auditoida nykyistä korkeammalle henkilöturvallisuuden edellyttämälle tasolle. Auditoinnin läpäiseminen edellyttää kehitystoimia.

Talouspalvelut

Talouspalvelut koostuu suunnittelu, ohjaus ja seuranta -, hankinnasta maksuun -, laskutuksesta perintään - sekä kirjauksesta tilinpäätökseen -prosesseista. Talouspalveluita hoidetaan ja kehitetään yhteistyössä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen Palkeiden kanssa valtion yleisten linjausten mukaisesti.

Toiminnan ja talouden seuranta, ennustamista ja analysointia kehitetään. Näin parannetaan toiminnanohjauksen mahdollisuuksia. Kirjanpidon seurantakohteita tarkastellaan (mm. suoritekoodin käyttöönoton tarkastelu) ja käyttöä mahdollisesti laajennetaan sekä kustannuslaskentaa kehitetään. Nämä luovat pohjaa johdon raportoinnin työkalujen käyttöönottamiselle.

Hankinnasta maksuun -prosessissa tehdään tiivistä yhteistyötä Palkeiden kanssa Handi-projektissa. Projektissa tilausten tekeminen järjestetään uudestaan, sopimusten hallintaa kehitetään ja menotositteiden käsittely uudelleenorganisoidaan. Hankintojen koordinointia kehitetään hallintopalveluiden hankintatiimissä Kansallisarkiston toimintaa tukien. Hankintojen ja sopimusten hallintaa ja prosessien kehittämistä tukee vuonna 2018 aloittanut Kansallisarkiston lakimies.

Kansallisarkiston laskutusprosessin prosessin kehittämistä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti yhdessä suoritekoodin käyttöönoton tarkastelun ohella. Tavoitteena on automaation osuuden merkittävä lisääminen ja manuaalisten työvaiheiden vähentäminen. Käteismaksamisesta ja laskutuksesta on tarkoituksena siirtyä kortti- ja verkkopohjaiseen maksamiseen laajemmin.

Kirjauksesta tilinpäätökseen -prosessissa valmistaudutaan Kiti-prosessin loppuunsaattamiseen yhteistyössä Palkeiden kanssa vuonna 2019.

Voimavarat

Kansallisarkiston voimavarat ovat nykyisellään sen tehtäviin ja kehittämistarpeisiin nähden vähäiset. Kansallisarkiston voimavarojen kehitystä kuvaavat liitteen 3 taulukot. Perusrahoituksen riittämättömyys on johtanut tilanteeseen, jossa Kansallisarkiston ulkoisten palveluiden kehittäminen on lähes täysin riippuvainen hankerahoituksesta. Vuonna 2019 hankerahoituksen osuuden Kansallisarkiston toiminnan tuotoista arvioidaan olevan 20-30 prosenttia.

Hankepohjainen toiminta ei takaa toiminnan pitkäjänteisyyttä. Hankkeiden rajat aiheuttavat toimintaan ulospäin yllättäviltä ja perusteettomilta näyttäviä puutteita ja katvealueita.

Määräaikaiset työsuhteet vaikeuttavat rekrytointia ja organisaation osaamisen kehittymistä.

Lisäksi hankerahoituksen hankkiminen, vaihtelevat hankerahoitusehdot, kirjanpitoimenettelyt ja raportoinnit aiheuttavat Kansallisarkistossa runsaasti hallinnollista kuormaa ja yleiskustannuksia, joita hankerahoitukset eivät kata. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä Kansallisarkistolla tulisi olla edellytykset kehittää toimintaansa siten, että se voi toteuttaa sille osoitetut lakisääteiset tehtävät laadukkaalla, turvallisella ja palvelunkäyttäjien tarpeita vastaavalla tavalla.

Sisäisten palveluiden osalta suunnittelukauden tavoitteena on, että Kansallisarkisto pystyisi valtion konserniajattelun mukaisesti ja yllä kuvatusti hyödyntämään valtionhallinnon yhteisiä tukipalveluita (Palkeet, Valtori, Senaatti, Valtiokonttori, Hansel, Haus) entistä laajemmin.

Nykyisellään Kansallisarkiston sisäinen palvelutaso on monilta osin jäljessä valtion yleistä tasoa.

Valtion yhteisiin palveluihin siirtymisestä aiheutuu kustannuksia, joiden kattaminen on yksi suunnittelukauden haasteista. Kansallisarkisto pyrkii hyödyntämään runsasta eläköitymistä toimintaresurssien uudelleen ohjaamisessa. Analogisten aineistojen suuresta määrästä ja toimipaikkaverkostosta seuraa kuitenkin, että esimerkiksi analogisten aineistojen tietopalveluresursseista ei voida säästää merkittävästi digitalisaation nykyvaiheessa. Näitä henkilöstöresursseja pyritään kuitenkin käyttämään entistä tehokkaammin digitalisaattokehitystä tukevissa tehtävissä, joita Kansallisarkistossa on runsaasti. Toimipaikkaverkostoa ei puolestaan voida supistaa jo siitäkään syystä, että arkistotilojen tarve ei ole vielä kääntynyt laskuun. Toimipaikat ovat myös alueellisesti merkittäviä kulttuuri- ja sidosryhmätyössä.

Keskeistä Kansallisarkiston voimavarojen kehityksen suhteen on Kansallisarkistolle tiedonhallintalakityössä, sähköisen säilyttämisen ja arkistoinnin kehittämistyössä sekä tietopolitiikkatyössä määrittyvä asema, odotukset ja tehtävät. Näihin liittyvillä muutoksilla voi olla voimakas vaikutus Kansallisarkiston voimavaratarpeisiin. Kansallisarkisto pyrkii suunnittelukauden

aikana esittämään laskelmansa sen tehtävien toteuttamisen edellyttämästä kestävästä rahoitustasosta.

5 TALOUSSUUNNITELMA

TTS 2020 – 2023					
MENOKEHYKSET					
Toimintamenomääräraha momentti 294002					
	TAE 2019	TTS 2020	TTS 2021	TTS 2022	TTS 2023
Menot (1000 eur)					
¹ Henkilöstökustannukset	8 450	8 160	8 200	8 200	8 200
² Toimitilavuokrat	7 308	7 381	7 455	7 530	7 606
ICT-menot:					
³ Perus-ICT	1 224	924	924	800	800
⁴ AHAA-järjestelmän ylläpito CSC:llä	30	30	30	30	30
⁵ SAPA-palvelun ylläpito	(100)	100 (314)	150 (410)	200 (505)	200 (637)
⁶ Käsinkirjoitetun tekstin sisällöntunnistus	250				
⁷ Muut menot:	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
⁸ Kalusto- ja laiteinvestoinnit	70	30	30	30	30
Hankkeet:					
⁵ SAPA-palvelun kehittäminen	(601)	140 (601)	140 (601)		
⁹ Massadigitointi kehittäminen ja pilotointi	2 500	900	360	360	
⁹ Massadigitointi tuotannon toiminta		2 481	3 264	5 640	6 409
¹⁰ Kansallisarkiston AHAA-kehittäminen	61	61	61	61	61
¹¹ Venäjältä hankittavat asiakirjakopiot	50	50	50	50	50
Valtakunnallisten arkistopäivien järjestäminen	50				
¹² AHAA-palvelun tarjoaminen yksityisille arkistoille	100	100	100		
Bruttomenot	22 093	22 607	23 014	25 251	25 736
Tulot	600	600	600	600	600
Nettomenot	21 493	22 007	22 414	24 651	25 136
TAE-HE 2019	19 432				

¹ Kiky-ohjelman sopeuttamishojelman mukaisesti. Massadigitoinnin henkilövaikutuksia ei ole vielä huomioitu, pilotointi on kesken. Massadigitoinnin kustannusarviot esitetty hankkeet-otsikon alla.

² Vuokrien indeksikorotus arviolta 1 % vuodessa. Mahdollisten vuokravaikutteisten remonttien kustannusvaikutukset arvioidaan erikseen.

³ ICT-menoissa lisäykset johtuvat Valtorin palvelumaksujen lisäyksistä ja toiminnan kehittämistyöstä (mm. Valtti-ratkaisu). Tietojärjestelmien osalta, kustannusarviot sisältävät ylläpidon ja kehittämisen kustannukset vuositasona. Sisältää myös digitaaliarkiston ylläpidon kustannukset CSC:lle 124 000 eur vuosittain (2019-2021).

⁴ AHAA-järjestelmän ylläpidon kustannukset tarkennetaan vuosittain. Vuodelle 2019 OKM toimii valtionapuarkistoille valtionavun myöntäjänä AHAA-järjestelmän ylläpidon ja kehittämisen osalta. Valtioapuarkistojen tarve on 35 000 euroa ylläpitoon ja 40 000 eur kehittämiseen.

⁵ SAPAn Kansallisarkiston osuus esitettynä. SAPA-palvelun kokonaiskustannukset ovat suluissa. OKM vastaa CSC:n SAPAn kehittämisen kuluista sekä myös CSC:n ylläpitoskustannuksista (sisältäen säilyttämisen kustannukset SAPA-säilytyksessä sekä PAS-säilytyksessä). SAPA-säilytyskustannukset muodostuvat Kansallisarkiston takautuvan digitoinnin aineistojen sekä alkuajan digitaalisen aineiston säilyttämisen kuluista. Vuoden 2019 Kansallisarkiston SAPA-kehittämisen kustannukset 140 000 sisältyvät massadigitoinnin kehittämisen kuluihin.

⁶ Käsinkirjoitetun tekstin sisällöntunnistuksen arvioidut kehittämiskustannukset ovat 250 000 eur (erillisrahoitus).

⁷ Muut menot sisältävät lähinnä palvelujen ostoja, tarvike- ja laitehankintoja ja muita käyttömenoja (ml. kiinteistönhoitomienot arviolta 650 000 eur vuonna 2019). Aineistojen siirroista (mm. digitoinnista johtuen) on arvioitu erikseen tulevan kustannuksia 50 000 eur vuonna 2019.

⁸ Kalusto- ja laiteinvestoinnit pitää sisällään vanhentuneiden turva- ja kulunvalvontajärjestelmien uusimisen arvioituja kustannuksia vuositasona noin 30 000 eur. Vuosi 2019 sisältää lisäksi kokonaiskartoituksen valtakunnallisesta turvallisuuskartoituksesta 20 000 eur sekä hallinnollisten järjestelmien (mm. toiminnan ja talouden seurannan kehittäminen ja kulunvalvonta) kehittämiskustannuksia 20 000 eur.

⁹ Massadigitoinnin valmistelun ja tuotantokäytön aloittamisen kustannusarviot on esitetty OKM:lle 29.9.2017 (KA/27457/02.04.01/2017) toimitetussa muistiossa. Massadigitoinnin kehittäminen vuodelle 2019 sisältää myös Kansallisarkiston osuuden SAPAn kehittämisestä 140 000 eur sekä AHAA-järjestelmän kehittämisen julkisen hallinnon tarpeisiin 550 000. Massadigitoinnin toiminta sisältää massadigitoinnin tuotannon käynnistämistä varten vaadittavat laiteinvestoinnit sekä tuotannon henkilötöy ja muut jakuvat kulut (mm. laitteiden ylläpito, kuljetuskustannukset). Luku ei sisällä massadigitoidun aineiston säilyttämiskustannuksia PAS-palvelussa tai SAPA-palvelussa, vaan näistä kuluista vastaa OKM. Massadigitoidun aineiston säilytyskustannukset eivät sisälly yllä esitettyihin SAPA-säilytyskuluihin.

¹⁰ AHAA-kehittämisen kokonaiskustannukset Kansallisarkiston tarpeisiin on 61 000 eur vuosittain. AHAA-kehittäminen 550 000 eur arvioidut kustannukset sisältyvät massadigitoinnin kehittämiseen.

¹¹ Venäjältä hankittavien Suomea koskevien asiakirjojen jäljenteiden hankintakustannukset (erillisrahoitus).

¹² AHAA-palvelun tarjoaminen yksityisille arkistoille, joka osoitetaan Kansallisarkistolle (100 000 euroa/a vuosina 2019-2021) erillisrahoituksena.

Yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin

Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen (mom. 26.40.53.) ovat arviolta 5 708 000 euroa vuodelle 2020. Summa sisältää kiinteistömenojen arvioidun 23 000 euron (1 %) korotuksen.

6

TUNNUSLUKUTAULUKKO

		2017 toteut.	2018 arvio	2019 tavoite	2020 tavoite	2021 tavoite	2022 tavoite	2023 tavoite
VAIKUTTAVUUS								
Aineistojen käyttö:								
Tutkijasalipalvelu:								
	tutkijakäynnit	28 925	30 000	30 000	29 000	28 000	27 000	26 000
	toimitetut tilaukset tutkijasaliin (arkistoyksikköä)	72 103	70 000	70 000	70 000	69 000	68 000	67 000
Verkkokäyttö:								
	käyntikerrat, milj. 	1,5	1,7	1,8	1,9	2	2,1	2,2
	sivulataukset, milj.	54,7	60	70	80	100	120	140
Aineistojen kartunta:								
	arkistoaineiston kokonaismäärä (hm)	218 516	219 000	219 000	222 000	223 500	225 000	226 500
	aineistojen kartunta (hm/v.) 	1 148	1500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
	¹ digitoidun aineiston kokonaismäärä (miljoonaa kuvatiedostoa) 	67,4	73	80	90	100	110	120
	¹ digitointi (miljoonaa kuva-tiedostoa/v.) 	20,4	5	7	10	10	10	10
Viranomaisilta massadigitointiin vastaanotettavan aineiston määrä (hm)				500	2 000	7 000	11 222	16 444
	² Massadigitoinnin kumulatiivinen aineistomäärä (Tt)			97	487	1 849	4 033	7 233
	³ Viranomaisilta vastaanotettu alkujaan digitaalinen aineisto (Tt)			9	11	11	11	11
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA								
Seulontapäätökset		62	60	60	60	60	60	60
Tietopyyntöpalvelu:								
	Annetut todistukset ja selvitykset	33 792	26 000	26 000	26 000	27 000	27 000	27 000
Asiakastyytyväisyys (verkkopalvelut)		-	-	> 3,5	> 3,5	> 3,5	> 3,5	> 3,5
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS								
Arkistoaineiston määrä hm/kokonais-htv		895,2	1076	1 110	1 118	1 125	1 130	
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA								
Henkilötyövuodet (vakinaiset ja määräaikaiset):		224,1	220	205	205	205	205	205
	⁴ Vakinaiset htv	170	170	170	170	170	170	170
Sairauspäivät tp/htv		8,5	< 8	< 8	< 8	< 8	< 8	< 8
¹ Massadigitoinnin vaikutusta digitoinnin volyymiin ei voida vielä arvioida. Massadigitoinnin pilotointi vielä kesken.								
² Vuosittain viranomaisilta massadigitointiin siirrettävä analogisen aineiston aineistomäärä.								
³ Massadigitoinnissa digitaaliseen muotoon muutetun aineiston kumulatiivinen määrä teratavuuissa.								
⁴ Tahti-järjestelmän tietoihin pohjautuen (virka- ja työ sopimussuhteiset).								

Tietovarannot osana tietopolitiikkaa

Tiedon laatu ja saatavuus, osallisuus, jatkuva oppiminen, tasa-arvo, luottamus, demokratia
Kansallisarkisto 21.6.2018

Visio: Julkishallinnon toiminta perustuu tietoon. Julkisen hallinnon ja palveluiden yhteydessä syntyvä tieto on keskitetysti ja yhtenäisten periaatteiden mukaisesti käytettävissä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, tieteelliseen tutkimukseen ja kansalaisten tietotarpeisiin. Myös kaikki historiatieto on digitoitu ja helposti saatavilla. Julkisen tiedon tallentamista ja käyttöä varten on olemassa keskitetyt kansalliset palvelut. Kansalaisyhteiskunta ja yritykset hyödyntävät julkista tietoa ja tukevat hyvinvointiyhteiskunnan kehitystä osallisuutensa ja palveluittensa avulla.

Tietoon perustuvaan yhteiskuntaan siirtyminen edellyttää tiedon laajaa saatavuutta ja käytettävyyttä. Tietoa kertyy toisaalta liiketoiminnan yhteydessä ja toisaalta julkisen hallinnon ja palveluiden tuotannossa. Julkisen toiminnan yhteydessä syntynyttä tietoa on mahdollista kerätä, koota yhteen ja saattaa käytettäväksi huomattavasti nykyistä tehokkaammin. Se edellyttää toimivia julkisia tietovarantoja. Näistä tietovarannoista vastaavat kunkin toimialan viranomaiset. Viranomaisilta arkistoon siirtyvän tiedon osalta keskeisin tietovarantotoimija on Kansallisarkisto.

Tietovarantojen luominen ja avaaminen edistää liiketoimintaa ja innovaatioita, luo uusia työpaikkoja, vahvistaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa, tehostaa hallintoa sekä tukee jatkuvaa oppimista ja tutkimusta. Tiedon avaaminen ja siihen kytkeytyvät joustavat palvelut ovat keskeinen edellytys kansalaisten luottamukselle julkista hallintoa kohtaan. Julkisen tiedon avaaminen kansalaisille vähentää tiedon kasautumisesta johtuvaa epäsymmetriaa ja mahdollisuuksien erilaisuutta. Julkisen tiedon avaaminen on siten merkittävä mahdollisuus edistää tasa-arvoa ja osallisuutta. Tiedon ja epätiedon aikakaudella yksilön mahdollisuus päästä itse käsiksi alkuperäiseen ja oikeaan tietoon, osallistua ja ottaa vastuuta on koko yhteiskunnan kannalta keskeinen asia.

Suurimmat hyödyt tietovarantojen avaamisesta saadaan, kun eri tietoja voidaan yhdistää toisiinsa. Tietojen helppo yhdistely edellyttää tietovarantojen parempaa koordinaatiota ja tehostettua yhteiskäyttöä. Jo nyt julkiset rekisteritiedot muodostavat keskeisen yhteiskunnallisen tietovarannon. Rekisteritietojen tehokas hyödyntäminen edellyttää kuitenkin muun muassa selkeitä lainsäädännöllisiä yhteiskäyttövelvoitteita, parempia yhteisiä käyttöluupalalveluita ja tietoturvallisia käsittely-ympäristöjä.

EU:n kilpailukykyä ja innovatiivisuutta vahvistetaan avaamalla julkista ja yksityistä dataa avoimeen käyttöön. Tavoitteena on luoda yhteisiä eurooppalaisia infrastruktuureita julkisen datan jakamiseksi. Kansallisia toimintatapoja tulee kehittää integroitumalla kansainvälisesti kilpailukykyisiin infrastruktuureihin. Siten saadaan mahdollisimman suuri hyöty EU:n yhteisestä data-alueesta. Erityisen tärkeää tietovarantojen kansainvälinen yhteiskäyttö on tieteellisessä tutkimuksessa.

Tiedon ohella on oltava saatavilla tiedon ominaisuuksia kuvaavaa metadataa. Tiedon luotettavuuden arvioimiseksi on julkaistava sen kontekstitiedot eli vähintään, mikä taho tiedon on luonut sekä millä tavoin ja missä tarkoituksessa se on syntynyt. Ilman riittävää kontekstittietoa tiedon luotettavuus on epävarmaa. Metadatan tulee kertoa myös tiedon julkisuusrakenteesta ja henkilötietoluonteesta. Silloin käyttörajoitettuja tai henkilötietoja sisältäviä tietoja osataan käsitellä oikein. Metadatan

muodostamista tulee ohjata keskitetysti. Tietovarantojen käyttäjälähtöisyyteen ja esteettömyyteen on kiinnitettävä huomiota digitaalisen syrjäytymisen estämiseksi.

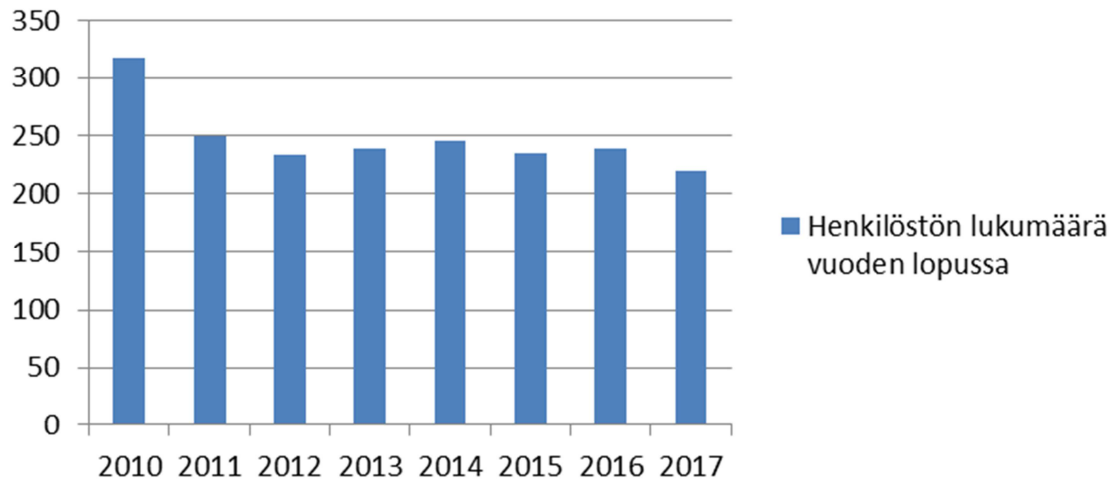
Arkistointi ja tiedon saatavuuden varmistaminen

Tiedon keskitettyä arkistointia ja tehokasta uudelleenkäyttöä varten on oltava julkishallinnon yleinen sähköinen arkisto. Tällaista pysyvän säilymisen ja tietojen käytettävyyden vaatimukset täyttävää järjestelmää ei Suomessa ainoana EU-maana vielä ole, joskin se on valmisteilla opetus- ja kulttuuriministeriön vetämässä työssä. Tavoitteen pikainen saavuttaminen on välttämätöntä ja vaatii yhteisiä toimenpiteitä julkisen tiedonhallinnan eri toimijoilta.

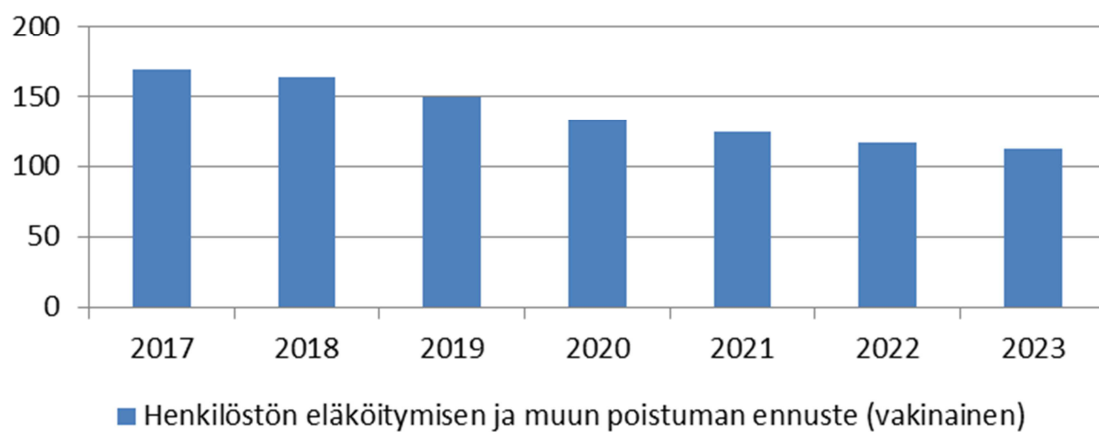
Arkistotietovarannossa julkiset tiedot ovat avoimesti saatavilla ja itsepalveluna käytettävissä. Tietojen käyttö ei ole sidottu aikaan ja paikkaan, joten kansalaisten, tukijoiden ja viranomaisten tiedonkäyttömahdollisuudet paranevat merkittävästi. Tietovaranto luo myös pohjan tietojen käyttöä helpottaville tai tietoihin perustuville palveluille, jotka edelleen tuovat julkiset aineistot lähemmäksi käyttäjiä.

Jotta historian eri vaiheissa syntyneet analogiset aineistot ovat laajasti hyödynnettävissä, on Suomen asiakirjallinen kulttuuriperintö digitoitava. Viranomaisten aineistojen digitointi perustuu valtioneuvoston 2017 hyväksymään periaatepäätökseen. Hankkeelle tulee osoittaa riittävät voimavarat, jotta työ saadaan tavoitteen mukaisesti valmiiksi vuonna 2030. Työn valmistuttua Suomen eri aikojen julkinen asiakirjatieto on avoimesti tutkijoiden, päätöksentekijöiden ja kansalaisten saatavilla.

Henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa

Henkilöstön eläköitymisen ja muun poistuman ennuste (vakinainen), nykyhenkilöstöstä jäljellä

Liite 3

